

Handläggare
Lars Wallinder
Telefon: 08-50833845

Till
Utbildningsnämnden
2024-03-27

Handlingsplan för att möta särskild begåvade elevers behov

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner handlingsplanen för att möta särskilt begåvade elevers behov.
2. Utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att vid behov uppdatera handlingsplanen vad gäller mindre revideringar som inte innebär någon förändring i sak.

Sammanfattning

I Stockholms stads budget för år 2019 fick utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur skolor kan möta särskilt begåvade elevers behov. Handlingsplanen har nu utvärderats och mindre uppdateringar har gjorts.

Handlingsplanen innehåller ett antal åtgärder för att personal i skolorna bättre ska kunna uppmärksamma och stötta de elever som har särskild begåvning i ett eller flera ämnen. Genom handlingsplanen ges också en kunskapsöversikt av vad som avses med särskilt begåvade elever och hur deras olika behov av stöd för att prestera i enlighet med sin förmåga kan se ut.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner handlingsplanen och ger förvaltningen i uppdrag att vid behov uppdatera handlingsplanen vad gäller mindre revideringar som inte innebär någon förändring i sak.

Bakgrund

Utbildningsförvaltningen har på uppdrag av utbildningsnämnden 2019 tagit fram en handlingsplan för att möta särskilt begåvade elevers behov i Stockholms stads skolor (dnr 1.3.2.-8163/2019). Handlingsplanen har utvärderats och uppdaterats. Den forskning som finns inom området visar på att bemötandet i skolan har avgörande betydelse för elevers motivation för skolarbete och lärande. Detta gäller också för en elev som har en särskild begåvning. Åtgärder från skolsystemet och den enskilda skolan bör vara utformade på varierande och kompletterande sätt för att

tillmötesgå och utveckla elevers särskilda förmågor. Handlingsplanen redogör för hur sådana åtgärder kan se ut.

Ärendet

Utbildningsförvaltningen har 2024 utvärderat handlingsplanen. Förvaltningen kan konstatera att handlingsplanen fortsatt uppfyller mål och syfte. Mindre ändringar har gjorts för att ytterligare anpassa handlingsplanen utifrån de särskilt begåvade elevernas behov och förutsättningar samt vad gäller aktuella aktiviteter för målgruppen. Sedan hösten 2023 kan lärare i stadens alla kommunala skolor anmäla matematiskt begåvade elever till mentorsprogrammet vid Vetenskapens Hus. På det sättet kan särskilt begåvade elever även i socioekonomiskt utsatta områden erbjudas meningsfulla utmaningar utanför den ordinarie undervisningen. Utbildningsförvaltningen kommer att fokusera på att stödja skolor på Järvafältet så att även elever vid dessa skolor ska kunna bemötas i enlighet med handlingsplanen.

Syftet med handlingsplanen är att stödja och vägleda lärare, skolledare och övrig skolpersonal i stadens skolor i deras strävan att bemöta och tillgodose särskilt begåvade elevers behov i ett skolsammanhang. Handlingsplanen inleds med en kort summering av de åtgärder som föreslås, därefter kommer en kunskapsöversikt av området, ett mer fördjupat resonemang kring åtgärder samt ett avslutande avsnitt om fortsatt utveckling av handlingsplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 19 mars 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 20 mars 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Forskningsfältet är entydigt i att läraren, undervisningen och bemötandet i skolan har avgörande betydelse för elevers motivation för skolarbete och lärande. Följaktligen blir den enskilda skolans agerande betydelsefullt när det kan antas att en elev är särskilt begåvad i något ämne. Särskilt begåvade elever presterar i allmänhet mycket väl i de ämnen som de har fallenhet och starkt engagemang för. Det är emellertid nödvändigt att uppmärksamma att brist på anpassad undervisning och lämpligt bemötande kan, i enskilda fall, leda till att den begåvade eleven presterar långt under sin potential. Om undervisningen och bemötandet däremot anpassas till elevens förutsättningar, så kommer den att prestera i nivå med sina förmågor.

Elever kan vara särskilt begåvade i ett eller flera skolämnen och det finns relativt stora skillnader mellan dessa elever på individnivå, varför det följaktligen inte finns någon enskild åtgärd som passar för alla särskilt begåvade elever.

I handlingsplanen betraktas särskild begåvning framför allt som elevens potential som, genom lämpligt bemötande, anpassad undervisning och målmedvetet arbete, kan leda till utmärkta prestationer. Följaktligen bör skolsystemet och i synnerhet den enskilda skolan identifiera de skolämnen som eleven har ett starkt intresse för och där eleven lätt når kunskapsmålen, och därefter erbjuda lämpligt stöd för att eleven ska utvecklas enligt sin potential.

Åtgärder från skolsystemets och den enskilda skolans sida bör vara utformade så att de tillmötesgår och utvecklar elevers särskilda förmågor på varierade och kompletterande sätt. I handlingsplanen lyfts fyra huvudsakliga åtgärder när det gäller skolans möjligheter att möta särskilt begåvade elevers utvecklingsbehov:

- differentierad undervisning i det ordinarie klassrummet,
- acceleration i form av studier i högre årskurser,
- undervisning i särskilda grupper utanför det ordinarie klassrummet, och
- kontakt med mentorer.

Oavsett vilken åtgärd den enskilda skolan planerar att erbjuda, bör synen på särskild begåvning vara dels inkluderande, dels baserad på elevens fallenhet och engagemang.

För att bidra till en grundläggande kunskapsnivå om särskilt begåvade elever, kommer utbildningsförvaltningen att erbjuda seminarier för lärare, skolledare och personal inom elevhälsa. Det bör vara en grundförutsättning att den personal som arbetar, eller ska arbeta, med elever som är särskilt begåvade ska delta i dessa seminarier.

Följande förändringar är genomförda i handlingsplanen:

- uppdatering av en referens utifrån aktuell forskning
- uppdatering av beskrivning om samarbetet med vetenskapens hus
- uppdatering av en aktivitet som utgått på grund av pandemin

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Utbildningsförvaltningen bedömer att förslaget till handlingsplan är i enlighet med barnkonventionen. I framtagandet av handlingsplanen har barnets bästa, såsom det uttrycks i artikel 3 varit vägledande.

Handlingsplanen svarar särskilt mot artiklarna 28 och 29 om barns rätt till utbildning samt syftet med utbildningen. I artikel 29 framgår särskilt att barnets utbildning ska syfta till att (a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Den handlingsplan som tagits fram syftar till att säkerställa att elever med särskild begåvning får denna möjlighet.

Utbildningsförvaltningen kan inte se att handlingsplanen kan få olika konsekvenser beroende på kön.

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner handlingsplanen för att möta särskilt begåvade elevers behov och att utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att vid behov uppdatera handlingsplanen vad gäller mindre revideringar som inte innebär någon förändring i sak.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Niclas Westin
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Handlingsplan för att möta särskild begåvade elevers behov

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-03-19